វិរបុរសជាតិ ?

សេរីការ

ខ្ញុំធ្លាប់បានសរសេរអត្ថបទមួយជាភាសាបារាំង ដាក់ចំណងជើងថា « នគរមួយគ្មានវិរបុរសជាតិ » នៅក្នុងគំនិត (esprit) របស់ខ្ញុំ គឺខ្ញុំចង់បង្ហាញ អត្តនោម័តិ[1] ដល់មហាជនខ្មែរថា នៅក្នុងសង្គមខ្មែរ នៅមិនទាន់មាន ឯកភាព នៅឡើយ ទៅលើសកម្មភាព របស់បុគ្គលណាម្នាក់ ដែលអាចឲមតិសាធារណៈជន បំពាក់ងារ ដល់ជននោះ ជាវិរបុរសជាតិ ព្រោះស្រុកខ្មែរយើង តាំងពីអតីតកាល រហូតមកដល់បច្ចុប្បន្នកាល នៅរស់ជានិច្ចក្នុងឥទ្ធពល អំណាចនយោបាយ ឥតមានកំរិត ដែលវានាំឲមានភាព ច្របូកច្របល់ សំរាប់ធ្វើការវិនិច្ឆ័យ រកការពិតលើអំពើល្អ អំពើអាក្រក់ សំរាប់ជាតិ ដែលសុទ្ធជាអំពើមានការជាប់ទាក់ទិនជានិច្ចក្នុងអំណាចនយោបាយ ដែលវាអាចកែខៃបាន សជាខ្មៅ ឬ ខ្មៅជាស។ អំណាច អាចប្តូរបាននេះឯងដែលនាំឲខ្មែរយើង មានការសង្ស័យច្រើន ទៅលើអ្វីដែលមានចារទុកក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រ ជាពិសេស ប្រវត្តិនយោបាយ ដែលវាអាចមានលក្ខណៈ ជា សេចក្តីសរសើរហួសហេតុ (panégyrique) ចំពោះអ្នកដឹកនាំ ដែលអ្នកនិពន្ធណាម្នាក់ គេលើកយកមកសរសេរ តាមការបញ្ជា ពីសំណាក់អ្នកមានអំណាច ដែលខ្លួនជាអ្នកបំរើ ឬ គ្រាន់ជាការបញ្ចេញអត្តនោម័តិ ព្រោះខ្លួនមានការ

[1] អត្តនោម័តិ=opinion personnelle។

ស្ញប់ស្ញែង ទៅលើស្នាដៃ ឬ គុណសម្បត្តិរបស់អ្នកដឹកនាំណាម្នាក់ តែប៉ុណ្ណោះ ត្អយ៉ាង អ្នកសីហនុនិយម គេទុក សព សីហនុ ជាវិរបុរសជាតិ។ សួរថា ចុះហេតុអ្វីក៏ពួកខ្មែរក្រហម មិនអាចទុក ប៉ុល ពត ជាវិរសបុរសជាតិបាន ? ព្រោះសីហនុ និង ប៉ុល ពត ជាមិត្តរួមអាវុធផង និងជាមិត្តរួមរស់ ក្នុងវង្សកុម្មុយនិស្តផង ហើយមាន វិរបុរសរួមតែមួយទៅទៀត គឺ ម៉ៅសេងទុង។ ការពិបាក មានក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រនយោបាយខ្មែរ គឺការគូសព្រំដែនរវាងប្រវត្តិវិទ្យា នឹងអ្វីៗ ដែលបុគ្គលណាម្នាក់ បានឃើញដោយភ្នែក ហើយយកមកសរសេរ ជាការចងចាំទុក សំរាប់មហាជន ឬការសរសេរ សំរាប់ឃោសនានយោបាយជាផ្លូវការក្តី ឬលាក់មុខក្តី។ ក្នុងចំណុចនេះ យើងសួរថា តើអភិញ្ញាណ (connaissance) ណាមួយ ដែលខ្មែរយើង អាចទុកជាប្រវត្តិវិទ្យា ឬជានិក្ខេបបទជាផ្លូវការរបស់ជាតិខ្មែរ ? ចំពោះអ្នកប្រវត្តិសាស្ត្របរទេសល្បីល្បាញ ដែលគេ ទុកជាអ្នកជំនាញ នៃប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរ ជាពិសេស បារាំងសែស បានថែកច្បាស់ថា អ្វីដែលទុកស្នាម តាមការសរសេរក្តី តាមសក្ខីកម្ម ជាសំដីក្តី ជាការចងចាំក្តី មានមុន និងក្រោយសម័យអង្គរ ច្រើនមានលាយឡំ ដោយរឿងព្រេងជាងប្រវត្តិវិទ្យា ព្រោះនិវេទន៏[2] ទាំងនោះ គ្មានពស្តុតាងជាសម្ភារៈ សំរាប់យកមកពិនិត្យបញ្ជាក់នូវការពិត។ តែ លោក អេង សុត អ្នកស្រាយជ្រាវប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរដ៏ល្បីម្នាក់[3] មានយោបល់ថា

---

[2] និវេទន៏=ការឲដឹង។

[3] ឯកសារស្រាវជ្រាវដោយលោកអេងសុត"មហាបុរសខ្មែរ"ឬ"ព្រះរាជពង្សាវតាខ្មែរ"ជាឯកសាដកស្រង់ពីសាស្ត្រារិត,តែលោកយកមកសរសេរជាអក្ខរាវិរុទ្ធសម័យដើម្បីឲបច្ចាជនខ្មែរសព្វថ្ងៃអាចអានបានងាយស្រួល។

ឯកសារ សរសេរ ដោយបុព្វបុរសខ្មែរអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រ ក្រោយសម័យអង្គរ មានជាប់ពិតរឿងព្រេងរបស់ព្រះបាទត្រសក់ផ្អែម ប៉ុន្តែបើនឹងកាត់ចោល វានាំឲ្យអ្នកអានមើលមិនយល់ ប៉ុន្តែ រឿងបន្តមកទៀត មានក្នុងឯកសារបូរាណខ្មែរនោះ ចាប់ផ្ដើមមានលក្ខណៈ ជាប្រវត្តិវិទ្យាពិត។ លក្ខណៈនេះ ត្រូវបាន ប្រវត្តវិទូបារាំងសែសខ្លះ គេបានយល់ស្របតាមដែរ។ យើងឃើញថាលោក អេង សុត លោក មានការប្រុងប្រយ័ត្នណាស់ក្នុងការប្រើពាក្យ ដូចយ៉ាងយកពាក្យ « មហាបុរស » តែមិនប្រើពាក្យ « វិរបុរស » ព្រោះថាពាក្យវិរបុរស ជាពិសេសក្នុងសភាពការណ៍នយោបាយនៅក្នុងស្រុកខ្មែរ តាំងពីប្រទេស ទទួលបានឯករាជ្យមក នាំបង្កើតជាសង្គ្រាម មតិ ឬ ជ៉ាកកា (polémique) ក្នុងមជ្ឈដ្ឋានអ្នកចេះដឹងខ្មែរគ្រប់ថ្នាក់។ ពាក្យ មហាបុរស គឺគ្រាន់តែទុកបុគ្គលម្នាក់ ដែលបានធ្វើកិច្ចការដ៏សំខាន់អ្វីមួយ សំរាប់ជាតិ ដូច្នេះពាក្យនេះ អាចជាពាក្យអព្យាក្រឹត។ ក្នុងគតិអ្នកចេះដឹងខ្មែរខ្លះ ពាក្យនេះ បើកចំហរឲ្យអ្នកអាន មានលទ្ធភាពធ្វើការវិនិច្ឆ័យ ដោយខ្លួនឯងទៅលើស្នាដៃ ដ៏វិសេសវិសាលរបស់បុគ្គលនោះ។ ការបារម្ភជំមួយទៀតរបស់លោក អេង សុត គឺលោក មិនចង់ឲ្យអ្នកផងឯទៀត ចោទលោកថា លោក ជា ជនលោភា (homme ambitieux) ហ៊ានវិនិច្ឆ័យ ចាត់តាំងបុព្វបុរសខ្មែរណាម្នាក់ ជាវិរបុរស ព្រោះ លោក យល់ឃើញថាបុគ្គលម្នាក់ មិនអាចមានសិទ្ធិអះអាងថា ជននេះ ជននោះ ជា វិរបុរស បាននោះឡើយ ព្រោះ គុណភាព នៃវិរបុរសនេះ វាត្រូវមានការដឹងឮទទួលស្គាល់ជាសាធារណៈ ឬ ជាការកំណត់ពីស្ថាប័នជាតិ ដែល

មាន នីតិសម្បទា (habilité) អាចសំរេចបាន។ យើងលើកបញ្ហានេះមកនិយាយ ពុំមែនមានបំណង ឃាត់ឃាំងអ្នកផងឯទៀត មិនឲមានសិទ្ធិ បំពាក់ងារឲវរជនណាម្នាក់ជាវិរបុរសនោះឡើយ ព្រោះសិទ្ធិនេះជា សេរីភាពរបស់មនុស្សម្នាក់ៗ ប៉ុន្តែការប្រើសេរីភាពនេះ ពុំគួរយកមកធ្វើជា ការពោលអាង ថាអ្វីដែលខ្លួនទុកជាសរណៈ ឬ ជា អត្តជំនឿ គឺជា សេចក្តីពិតដាច់ខាតនោះឡើយ ព្រោះដូចយើងបានពិពណ៌នាខាងលើរួចមកហើយថាងារ វិរបុរសនេះ វាមានភាពប្រែប្រួលជានិច្ច នៅក្នុងប្រទេសណាដែលមិនទាន់មានស្ថិរភាពនយោបាយ។ ឧទាហរណ៍ដូចជាអ្នកស្នេហាជាតិ ពោរកំបោរ អាចារ្យស្វា ក្រឡាហោមគង់ ឧកញ៉ាឈូក ស៊ឹងង៉ុកថាញ់ ប៉ាចឈឺន ស៊ិមវា អៀវកើស ។ល។ សុទ្ធជាវិរជន ហ៊ានងើបប្រឆាំងនឹងអាណានិគមបារាំង ដែលខ្មែរ អ្នកស្នេហាជាតិយើងភាគច្រើន ក្នុងសហកាល ទុកអស់លោក ជាវិរបុរស តែផ្ទុយទៅវិញ ពួកអ្នកគាំទ្ររបបរាជានិយម កុម្មុយនិស្តពួកគេ មិនបានទុកអ្នកស្នេហាជាតិទាំងនោះជា វិរបុរសជាតិនោះឡើយ នេះហើយ ជាការបញ្ជាក់ អំពីព័ទ្ធភាព (relativité) នៃងារ វិរបុរស ដែលវាអាច ចោទជាបញ្ហា នូវអត្តភាព នៃវិរបុរសជាតិខ្មែរ ព្រោះវាគ្មាន ការព្រមព្រៀងរវាងគ្នា ជាមាត្រដ្ឋានជាតិ (consensus à l’échelle nationale) ផ្ទុយទៅវិញ វាអាចមាន វិរបុរស របស់ពួកនិយមអ្វីមួយ (isme) ដែលជាវិរបុរស ក្រុមបក្ស តែប៉ុណ្ណោះ។ ចំពោះខ្ញុំផ្ទាល់ ខ្ញុំចង់ណាស់ឲមាន វិរបុរសជាតិ តែជាអកុសលរបស់ស្រុកខ្មែរយើង ដែលជានគរ រស់នៅជានិច្ច ក្រោមរបបផ្តាច់ការ ហើយសព្វថ្ងៃនេះ ស្ថិតនៅក្រោមអាណានិគមយួន ពួក

ទាំងនោះ គេប្រើមធ្យោបាយគ្រប់បែបយ៉ាង កុំអោយខ្មែរយើងមាន មូលដ្ឋាន ប្រយោជន៏រួមតែមួយ សំរាប់ធ្វើបុនភាវកម្ម (régénérer) នូវកម្លាំងជាតិ ឲមាន មហិទ្ធានុភាព ជានិច្ចភាព ក្នុងការការពារជាតិ។

សេចក្ដីសន្និដ្ឋាន

ខ្ញុំលើកយកសំដីរបស់អ្នកនិពន្ធបារាំងសែសម្នាក់ ឈ្មោះ Paul Dreyfus ជូនជាមតិសំរាប់ខ្មែរយើងយកទៅពិចារណា ដែលមាន សេចក្ដីដូចខាងក្រោមនេះ៖ « *នៅក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរដ៏វែងអន្លាយ គេអាចធ្វើសង្ខេបបានលើ សភាពការណ៏ពីរ ដែលមានទស្សនៈផ្ទុយគ្នា៖ នៅពេលណាជាតិខ្មែរខ្លាំង ខ្មែរតែងតែចិញ្ចឹមទឹកចិត្តមើលងាយ ជាតិ សៀម និង យួន ជានិច្ច តែនៅពេលជាតិខ្មែរខ្សោយ គឺច្បាស់ជាត្រូវជាតិ សៀម និង យួន ដែលជាអ្នកជិតខាងមិនល្អ ឆ្លៀតលួចទឹកដីខ្មែរ ហើយពេលខ្លះ គឺប្លន់យកតែម្ដង*[4] » សំណេរនេះ វាចោទជាសំណួរថា តើខ្មែរយើងយកលក្ខណវិនិច្ឆ័យនៃវិរបុរសរបស់ខ្មែរយើង នៅត្រឹមតែបុគ្គលណា ជា អ្នកមានជ័យជំនះលើ សៀម និង យួនតែប៉ុណ្ណោះឬ ? ចុះបើនៅពេលដែល ប្រទេសទាំងពីរនេះ គេមានជ័យជំនះលើខ្មែរវិញ តើខ្មែរយើងជាអ្វី ? ដូចយ៉ាងបច្ចុប្បន្ននេះ អ្នកឈ្នះខ្មែរគឺយៀកណាម ដែលចូលមកក្នុងស្រុកខ្មែរបង្កើត និងការពារ

[4] Paul Dreyfus – Pol Pot, le bourreau du Cambodge Edition Stock 2000) : Toute la longue histoire des Khmers peut se résumer à deux situations antithétiques : ou bien le Cambodge est puissant et il nourrit une hostilité méprisante envers l'Annam et le Siam ; ou bien le Cambodge est faible et alors il est grignoté, parfois même presque dévoré par ses deux mauvais voisins។

របបផ្ដាច់ការ ដើម្បី បំផ្លាញជាតិខ្មែរ ដូច្នេះ តើមានខ្មែរណា ជាវិរបុរស របស់ខ្មែរយើង នៅក្នុងបរាជ័យនេះ ?

នៅក្នុសភាពការណ៏ ជាគ្រោះថ្នាក់ដល់អាយុជីវិតជាតិនេះ ខ្មែរយើងត្រូវមាន វិរបុរស មិនមែនជាបុគ្គលអស្ចារ្យ តែជា គំនិតតស៊ូរួមគ្នា (l’esprit de la résistance collective) ជាស្មារតីរៀសរៃ មានជំនឿក្នុងខ្លួនឯង ថាជា កាតព្វកិច្ចរួមគ្នា ជា កម្លាំងជាតិ ដើម្បីប្រយុទ្ធ រំដោះជាតិ ជាបន្ទាន់ពី អាណានិគមយួន។ វិរបុរស-គំនិត (esprit-héros) វាអាចមាន លាន់ទឹកលាន់ដីពេញនគរ ដែលគ្មាន កម្លាំងអាវុធណា អាចឃុំឃាំងវាបាន ព្រោះ វាមាន នៅក្នុងទឹកចិត្តខ្មែរគ្រប់គ្នា នៅគ្រប់ទីកន្លែងដែលខ្មែរជាជនរងគ្រោះ។ តែកម្លាំងទឹកចិត្ត ហៅថា វិរបុរស-គំនិត នេះ វាអាចចោទជាសំណួរថាតើនរណាជាអ្នកដឹកនាំ ? បើខ្មែរយើងជ្រាបនៅក្នុងចិត្ត នូវគំនិតតស៊ូ និង វិរបុរស-គំនិត ប្រាកដជា ខ្មែរយើងរកឃើញក្រុមអ្នកដឹកនាំ ជាពុំខាន ព្រោះ ក្រុមនោះ វានឹងកើតចេញដោយខ្លួនឯង នៅក្នុងគំនិតរួមគ្នានោះឯង។ ក្រុមអ្នកដឹកនាំនោះ ច្បាស់ជាគាត់មាន មូលដ្ឋាន គំនិតសំខាន់ៗ គឺ ការគោរពសិទ្ធិមនុស្ស និង រានផ្លូវ (ouvrir une route) អហិង្សាជាមាគ៌ា សំរាប់តស៊ូ ព្រោះ ការយកអំពើហិង្សា ទៅប្រឆាំងនឹងអំពើហិង្សា វានាំធ្វើឲអំពើនេះ វានៅឋិតថេរជានិច្ច។ ទោះ ការប្រព្រិត្តិអំពើហិង្សាត្រឹមត្រូវក្ដី បើអ្នកប្រព្រឹត្តិ គ្មានមានសេចក្ដីសង្ឃឹម លើ គោលការណ៏ នៃអហិង្សា ក្នុងគំនិតខ្លួន គឺវាគ្មានប្រសិទ្ធិភាពអ្វីនោះឡើយសំរាប់សង្គម ដូចយ៉ាង ប៉ុល ពត ធ្វើ

បដិវត្តហិង្សាដើម្បី រំលំសង្គមចាស់នោះឯង។ តែជួនកាល អំពើហិង្សានោះ វាក៏ជា មធ្យោបាយតែមួយគត់ដែរ សំរាប់បំបាត់ នូវអំពើហិង្សាដូចយ៉ាងសង្គ្រាមប្រឆាំងនឹងរបបណាស៊ី របស់ Adolf Hilter តែសង្គ្រាមនោះគឺធ្វើឡើងនៅក្នុងសេចក្តីសង្ឃឹមអហិង្សា គឺរំដោះ ប្រជាពលរដ្ឋនៅអឺរ៉ុប ពី របបប្រល័យពូជសាសន៍ ដើម្បីសន្តិភាព និងសេរីភាព។ រួមសេចក្តីមកគឺថា ទស្សនៈ នៃសេចក្តីសង្ឃឹមអហិង្សា គឺជាផ្លូវអនាគតសំរាប់មនុស្សជាតិ។ ដើម្បីទៅដល់ សេចក្តីសង្ឃឹមនោះ គឺគ្រប់មធ្យោបាយ ដែលយកវាមកប្រើ ត្រូវមាន មូលដ្ឋានច្បាប់ជាគ្រិះ។ នៅក្នុងបរិបទខ្មែរ ច្បាប់ជាអាវុធតស៊ូ គឺ កិច្ចព្រមព្រៀងសន្តិភាព ២៣ តុលា ឆ្នាំ ១៩៩១ និង រដ្ឋធម្មនុញ្ញបច្ចុប្បន្ន ដែលកើតចេញពី កិច្ចព្រមព្រៀងសន្តិភាពនោះឯង។ ដូច្នេះ ដើម្បីដឹកនាំការតស៊ូនោះ ខ្មែរយើង ត្រូវមាន វិរបុរស-គំនិត ជាបឋម ដែលជាអវតា នៃសេចក្តីសង្ឃឹម នៃប្រជាជាតិខ្មែរ ព្រោះការតស៊ូរំដោះជាតិ ពី អាណានិគមយួន និងរំលំរបបផ្តាច់ការ គឺជាកាតព្វកិច្ច របស់ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ ដូច្នេះ ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ ត្រូវដើរតួដោយខ្លួន ជា វិរបុរសជាតិ ព្រោះ វិរបុរស-បុគ្គល (homme-héros) នាំឲមាន ការពិភាក្សា ឥតផលសំរាប់ការតស៊ូ។ នៅពេលណាស្រុកខ្មែរ មានឯករាជ្យពេញលេញ អនុវត្តលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ ជាយថាភូត នៅពេលនោះខ្មែរយើងច្បាស់ជារកឃើញ ដោយខ្លួនឯង នូវ វិរបុរស-បុគ្គល កើតចេញពី វិរបុរស-គំនិត ជាពុំខាន សំរាប់ប្រជាជាតិខ្មែរ។ បើមហាបុរស កែម ឡី ស្លាប់ដើម្បី ជាតិ គឺ នៅមាន កែម ឡី រាប់លាននាក់ទៀត បន្តការតស៊ូជាតិ។